DE OOSTPOST.

LETTERKUNDIG, WETENSCHAPPELIJK EN COMMERCIEEL

NIEUWS- EN ADVERTENTIEBLAD.

PRIJS VAN INTEEKENING.

Per 6 maanden voor Soerabaya. . . . f 7.50
" " " " Java. . . . . . . " 9.—
" " " " Buitenbezittingen. . " 10.—
" " " " Nederland. . . . " 13.—

De OOSTPOST verschijnt elken *Maandag* en *Donderdag*.

DONDERDAG 24 DECEMBER.

PRIJS DER ADVERTENTIEN.

De prijs der ADVERTENTIEN is f 2.— voor elke TIEN WOORDEN; behalve het zegel.
Advertentien met groote letter betalen dubbeld.
Iedere herhaling na de twee eerste plaatsingen wordt betaald met de helft van het bedrag der advertentie.

No. 103. VIJFDE JAARGANG. 1857.

Bij dit nummer behoort een bijvoegsel.

In de laatst uitgekomen aflevering van *het Bijblad op het Staatsblad van Nederlandsch Indië* troffen wij een Regerings-besluit aan van den 19den Augustus 1857, hetgene wij te belangrijk achten om niet meerder algemeen bekend te worden, als een bewijs dat het gouvernement zich ernstig bezig houdt met de toepassing der voorschriften van Art. 57, al. 2, van *het Reglement op het beleid der Regering*, waarbij bepaald is eene herziening der verordeningen, betreffende persoonlijke diensten der inlandsche bevolking, met het doel om daarin trapsgewijze die verminderingen te brengen, welke bestaanbaar zijn met het openbaar belang.

Bij het door ons bedoelde Besluit is namelijk verklaard, dat, met het doel de bevolking in den op haar rustenden verpligten arbeid, waar mogelijk, te verligten en noodelooze krachtverspillingen te voorkomen, als beginsel wordt vastgesteld:

a. dat de groote- en postwegen zijn opengesteld voor alle soort van voertuigen, trek- en draagvee.

b. dat naast de groote- en postwegen geene zoogenaamde karrenwegen zullen worden aangelegd of onderhouden.

Dit Besluit is, volgens *het Bijblad*, genomen ten gevolge der vertoogen van verschillende hoofden van gewestelijk en algemeen bestuur, omtrent het bezwarende dat voor de bevolking gelegen is, in den slechten staat der zoogenaamde karrenwegen, alsmede omtrent het moeijelijke dat aan het onderhoud derzelve is verbonden.

Om voorts te voorkomen dat de inlandsche bevolking verpligt zoude worden zich andere transportmiddelen aan te schaffen, omdat de karren met schijfwielen, die op de karrenwegen gebezigd worden, op de groote- of postwegen niet mogen worden toegelaten, is wel als beginsel aangenomen dat de groote- en postwegen zijn opengesteld voor alle soort van voertuigen enz., en dat geene zoogenaamde karrenwegen meer naast de groote- of postwegen zullen worden aangelegd of onderhouden, doch de toepassing en geleidelijke in werking brenging van dat beginsel is afhankelijk gemaakt van nadere voorstellen der autoriteiten.

Wanneer men bij dit Besluit voegt de reeds meer, door de Nederlandsche dagbladen bekend geworden maatregel, welke door het opperbestuur in Nederland is genomen, namelijk magtiging op de Indische Regering om de door de bevolking voor den vervolge te leveren zoogenaamde Gouvernementskoffij, niet meer te betalen tegen eenen jaarlijkschen marktprijs, maar tegen eene belooning, welke zoodanig behoort te zijn dat zij met vermijding van schadelijke opdrijving, bij gelijken arbeid, ten minste gelijke voordeelen oplevert als de vrije teelt, dan mag men met volle regt beweren dat er een belangrijke stap is gedaan ter verbetering van het lot van den inlander en dat het te verwachten is dat weldra ook op andere wenken, uit den boezem der volksvertegenwoordiging uitgegaan, meer bepaaldelijk acht zal worden geslagen.

Bij het onderzoek in de afdeelingen der tweede kamer van de Staten Generaal zijn nog hoogst belangrijke onderwerpen van koloniaal belang, betrekking hebbende op den inlander, besproken, en daaronder voornamelijk de aandacht gevestigd op de meer en meer dringende noodzakelijkheid om maatregelen te nemen tegen de uitbreiding van het chinesche element in Indië en bijzonder op Java.

De vrees dat het toenemend grondbezit van die natie en hare aanraking in de binnenlanden van Java met den inboorling zeer ten nadeele van dezen laatsten strekt, komt ons zeer gegrond voor, en wij vereenigen ons volkomen met het gevoelen dat dit kwaad grootelijks gevoed wordt door de plaats, die zij als pachters van sommige middelen van inkomsten van den Staat innemen.

Wij gevoelen ten volle dat het eenmaal gewortelde kwaad niet op eens kan worden verholpen, zonder een langzamerhand ontstaan verband van wederkeerige belangen en regten geweldddadig los te rukken en dat het, met geheele ter zijdestelling der geldelijke belangen van den Staat, daarenboven hoogst onstaatkundig zoude zijn, om ten deze met overijling te werk te gaan, maar beweren niettemin dat eene herziening van het stelsel der verpachtingen, in verband tot eene geleidelijke uitsluiting van andere mededingers dan europeanen naar de verschillende middelen der pacht, voornamelijk die van den amfioen en het houden der lombard of pandjesbuizen, hoogst voordeelig op de zedelijke en stoffelijke belangen van den inlander zoude werken. In het *Algemeene Handelsblad* van 12 en 19 October jl. komen omtrent dit onderwerp hoogst belangrijke wenken voor, welke gevoegd bij hetgene door *het Tijdschrift voor Nederlandsch Indië* en *den Indier* daaromtrent vroeger is medegedeeld, zoo wij hopen aanleiding zullen geven tot ernstige overwegingen, om waar het de belangen van den inlander geldt, niet aan het oude te blijven hechten, omdat het een oogenblikkelijk grooter geldelijk voordeel geeft, maar voorttegaan met aan de weldadige voorschriften en bedoelingen van Art. 55, 56 en 57 van het *Reglement op het beleid der Regering* zoodanig gevolg te geven, als de wetgever zich van die bepalingen heeft voorgesteld.

Namens de redactie,
E. FUHRI.

OFFICIEEL GEDEELTE.

JAVASCHE COURANT
van den 19den *December* 1857, N°. 101.

Civiel Departement.

VERLEEND:

Een tweejarig verlof naar Nederland, wegen ziekte, aan den omgaanden regter in de tweede afdeeling op Java en Madura mr. J. K. de Wit.

Een tweejarig verlof naar Nederland, wegens ziekte, aan den eersten onderwijzer bij de gouvernements lagere school te Batavia C. Pieck.

BENOEMD:

BIJ DE ALGEMEENE REKENKAMER.

Tot hoofdkommies, de eerste kommies bij die kamer C. Briet.

Tot eersten kommies, de tweede kommies bij die kamer R. W. G. J. van Waardenburg.

Tot tweeden kommies, de derde kommies bij die kamer J. H. Stoltman.

Tot derden kommies, de buitengewoon derde kommies bij die kamer H. Bos Otten.

BEGRIJPEN EN BEGREPEN WORDEN.

DOOR

N. DONKER.

Trop de silence
Accroit l'offense
Que détruirait peut-être un mot.
LE PARDON.
(*Fransche romance.*)

Het is eene opmerking, die dikwijls gemaakt wordt, eene klagte, die vaak over de tongen der jongelingen komt: de Bals zijn uit de mode. Waaraan dit verschijnsel moge toe te schrijven zijn! Ligt welligt de voorname reden in de overprikkeling en daarop gevolgde waarschuwende stem der geneeskunst, sinds de statige menuetten, slepende anglaises, rustige françaises zijn vervangen door snelle walsen, woeste galopades en afwisselende polka's en redova's, — of wel, zou men er een teeken des tijds in moeten vinden? Heeft de steeds veld winnende vroomheid onzer dagen — vroomheid, even zuiver en opregt als die welke het *sancta simplicitas* eenmaal uitlokte (ze zou immers dikwijls even weinig zwarigheid vinden om een brandhout aan te dragen), heeft die vroomheid den dans uit onze vertrekken gebannen? Hoe 't zij, er is, sinds de Bals uit den smaak zijn, groote behoefte aan gelegenheden voor jonge lieden van beiderlei kunne, om elkander, zij 't dan ook oppervlakkig, te leeren kennen.

En de diners en soupers? — Waar de dames in een kring om de tafel blijven zitten, en de heeren zich om het vuur scharen, waar aan den disch ieders plaats is aangewezen en de mode mededrengt, dat de heeren praten, hunne wederhelften somtijds eens meêspreken, en de jonge dames met gemaakte zedigheid fluisteren, waar partijtjes en allegaartjes worden geformeerd, moordenaren van alle — althans van alle degelijke conversatie.

Maar dan de muzijkpartijtjes? Waar nu in tegenstelling de dames schitteren, en het weten willen dat ze schitteren, waar ze de complimenten recepiëren der heeren, die toch liever in plaats van een gulden aan de meid, een daalder aan de Opera betalen, om iets te hooren, dat bij wijlen nog wel eens goed ingestudeerd kan zijn.

En zoo zou men dames leeren kennen? Neen, zoo ge wilt, de uitdrukking in den oppervlakkigsten zin, maar vergelijk er bij wat u een Bal schenkt. In den aanvang steken de dames de bevallige kopjes bijeen, de heeren mogen elkander ook opzoeken en een enkel woord wisselen, ze zijn slechts verlangend de dames te naderen. Weldra fladderen de zwartgerokten door de witgerokten heen en weder; de eerste wals wordt aangekondigd, en, wat bij elke andere gelegenheid een misdaad heet, wordt thans geduld — neen geëischt: het meisje legt haar arm op dien van haar cavalier en wandelt met hem. De zaal moge eivol zijn, daarom behoeft het gesprek niet minder vertrouwelijk te wezen, want vóór en achter u is men even vertrouwelijk als gij, en die tegen den wand gezeten u beschouwen, hebben te veel te kijken, om lang het oog op u gevestigd te houden. Zij het gesprek nog wat stijf, weldra versnelt gij de beweging uwer voeten, gij huppelt en tolt in de rondte, de muzikanten zorgen dat gij maat houdt, gij zijt de steun uwer dame, die wederkeerig, schoon ongemerkt, ook u tot steun strekt, en wanneer de dansmonarch perk gesteld heeft aan uwe welligt al te sterke zucht tot vooruitgang en omwenteling, bespeurt gij dat de gedwongenheid, zoo van ziel als ligchaam, geweken is, en dat uwe dame althans enkele verborgenheden van haar karakter, die zij zoowel op pantoffelparade als in de salons wist te omsluijeren, voor u openlegt. In waarheid, lezers uit de *haute volée* — van u immers moet het uitgaan — gij zult hoogstwaarschijnlijk deze regelen niet lezen, en toch 't mogt gebeuren ('t kan gebeuren dat de koe een haas vangt, dat gij een hollandsch boek *inziet*, en we zijn pas aan het begin) in waarheid, lezers uit de *haute volée*, deugt het dansen niet, geeft wat anders — uwe soirées musicales, diners, soupers voldoen aan de behoeften van jeugdige harten niet. De Bals zijn uit de mode, dat wil bij velen zeggen, de vreugd is de wereld uit, bij anderen, mijn hart heeft behoefte aan liefde, maar ik ben uitgesloten van allen vertrouwelijken omgang. Men wil den minderen man de kermis nog niet ontnemen, omdat men hem niets anders in de plaats weet te geven, maar men heeft der jeugd hare Bals ontroofd en volstrekt niets terug geschonken — dat is hard!

Evenwel, gelijk er geen regel zonder uitzondering is, zoo wordt er ook nog enkele keeren gedanst, maar nimmer is het spreekwoord, dat de exceptie den regel bevestigt, meer waar, dan hier. Lieve jonge dame, wilt ge nog eens dansen? Zoek dan uw heil bij een paar ouders van nog kleine kinderen, misschien dat die een kinderbal geven, om daarna een soort van danspartijtje voor volwassenen er meê binnen te smokkelen, dat wordt dan bij sommigen nog even door de vingers gezien.

Zulk een kinderpartijtje wordt er heden avond gegeven. Bij welke familje? Laat uw blik waren over al dat kleine goed, dat nog argloos met elkander stoeit en schatert, en laat het u nu eens hetzelfde zijn, vooral ook omdat het tot ons verhaal niets afdoet, al zijn er enkelen tegenwoordig, die bepaald onze aandacht vorderen. Wat gekrioel heen en weder! in die ruime zaal weten de „groote" menschen zich naauwelijks te bergen. Wel is die kleine wereld opmerkenswaardig in al hare bewegingen. Ziet ge dien jon-

BIJ HET KOLLEGIE VAN BOEDELMEESTEREN TE BATAVIA.

Tot boekhouder, de kommies bij dat kollegie P. H. Reijnhart.

Tot kommies, de buitengewoon derde kommies bij de algemeene rekenkamer Th. H. Ziedses des Plantes.

Schutterijen, enz.

ONTSLAGEN:

Op zijn verzoek, eervol, uit 's lands dienst, onder toekenning van pensioen, de tweede luitenant bij het korps Papangers, Mooren en Bengalezen te Batavia Saliekien.

Militair Departement.

ONTSLAGEN:

Op zijn verzoek, eervol, uit Z. M. militaire dienst, met behoud van regt op pensioen, de kapitein der infanterie A. A. IJske.

Op zijn verzoek, eervol, uit Z. M. militaire dienst, met behoud van regt op pensioen, de kapitein der infanterie E. C. W. von Pirch.

VERLEEND:

Een tweejarig verlof naar Nederland aan den luitenant kolonel der infanterie J. C. H. J. de Veer.

Een tweejarig verlof naar Nederland, aan den kapitein der infanterie G. F. Snijder.

BENOEMD:

Tot plaatselijken adjudant te Weltevreden en Rijswijk, de eerste luitenant G. M. Bonting, van het 11de bataillon infanterie, — met bepaling, dat hij bij zijn wapen zal worden gevoerd à la suite.

GOEDGEKEURD;

Dat door het Militair Departement

ZIJN GEPLAATS:

BIJ HET WAPEN DER INFANTERIE.

Bij het 11de bataillon, de kapitein G. J. Muller, van den plaatselijken staf te Weltevreden en Rijswijk.

Bij het 14de bataillon, de eerste luitenant F. C. L. W. Boudier, onlangs van verlof uit Nederland teruggekeerd.

ZIJN OVERGEPLAATST:

Bij het 8ste bataillon, de kapitein M. J. Pacque, van de garnizoens-kompagnie in de Zuider- en Ooster Afdeeling van Borneo.

Bij de garnizoens-kompagnie in de Zuider-en Ooster-Afdeeling van Borneo, de kapitein L. Ullman, van het 5de bataillon.

Bij het garnizoens-bataillon in de tweede militaire afdeeling (Tjilatjap), de eerste luitenant J. J. Severeijn, van het 4de bataillon.

Bij de garnizoens-kompagnie te Benkoelen, de tweede luitenant J. M. Wethmar, van het 11de bataillon.

BIJ DE MILITAIRE ADMINISTRATIE.

Als aspirant-intendant, de aspirant-betaalmeester W. J. Liefveld.

Marine-Departement.

OVERGEPLAATST:

Bij 's lands drijvend droogdok te Onrust, de opziener bij het marine-établissement aldaar O. Ottevanger.

BENOEMD:

Tot chef van het beheer der gouvernements schoeners en kruisbooten, de marine-pakhuismeester te Batavia J. C. van der Bank, luitenant-ter-zee der eerste klasse van het sedentaire zeewezen in Nederlandsch-Indie.

Tot opziener bij het marine établissement te Onrust, de kommandeur bij 's lands timmerwerf te Soerabaya H. F. Goudswaard.

OPGEDRAGEN:

De waarneming der betrekking van marine-pakhuismeester te Batavia, aan P. J. Leijdelmeijer, hoofdkommies bij de hoofdadministratie der marine.

OPROEPING VAN CREDITEUREN.

In de *Javasche Couranten* van 12 en 16 December 1857, no. 99 en 100 worden opgeroepen de debiteuren en crediteuren in de navolgende boedels:

Door den Executeur te Palembang: van wijlen de arabische vrouw Sjarifa Rokaija binti Said Abdulla bin Mohamad Albaf.

Door de Wees- en Boedelkamer te Samarang: van wijlen de chinesche vrouw Theng Tjingnio, wed. Tan Sochaij, wijlen de gepensioneerde militairen Johannes Gerardus Heltman en Jodocus Franciscus Lourijs, en van wijlen de arabieren Sech Abdul Rachman bin Abdoen Bilfagie en Sech Mohamat bin Said Basalamah.

ADVERTENTIEN.

gen daar? De kleur van zijn gelaat is hoogrood, dat komt omdat hij een echte stocijer is, bij wien het woord: galanterie, niets vermag, die woest zich meester maakt van de volste glaasjes limonade, die bok sta vast speelt, de meisjes de strikjes uit het haar trekt en aan dansen een hekel heeft — waar contrast vormt hij met dien anderen, netter gebouwden knaap, die het zilveren kettingje met fattigen, wij zouden haast meenen — coquetten zwier, uit het knoopsgaatje laat te voorschijn komen, die danst met verwonderlijke netheid en in de keuze zijner dames bewijst, dat hij, hoe jong ook, lang niet onverschillig is voor het vrouwelijk schoon. Ze worden te gelijk gepresenteerd aan de dame — het is een figuur der cotillon. Zacht maar vlug werpt hij zich op een knie, om met smeekenden blik zijn vonnis te vernemen — maar de andere blijft lang staan, of hij wel knielen zal voor dat wicht, en bonst eindelijk met beide knieën te gelijk op den grond, terwijl zijn gelaat een plooi aanneemt als van een spotzieken Pierrot. 't Zijn twee types — honderden zouden te leveren zijn. Verwacht echter van ons niet, dat wij uit de twee figuur*tjes* zullen beredeneren, hoe de fig*uren* zich zullen voordoen — niets toch is moeijelijker dan dat, en ik beroep mij op zoo velen, die op lateren leeftijd de vrienden hunner kindschheid terugzien, of men zich niet vaak verwonderen moet over het hemelsbreede verschil tusschen bloesem en vrucht. De vorming van kind tot mensch, heerlijk onderwerp, vaak behandeld op zeer verschillende, somtijds geniale wijze, en nog te bewerken in geheel andere vormen en kleuren, oneindig, daar de verscheidenheid van karakters en omstandigheden tot in het oneindige gaat.

En toch — de opmerkelijkste figuren zijn niet de jongens op een kinderbal, ze zijn de meisjes, de meisjes met crinolinetjes, en haar *à la chinoise*, de meisjes in 't spierwit, met rokjes aan die de beentjes tot aan de knietjes nog kijken laten, meisjes ook in 't zijd gedoscht als kleine mevrouwtjes, met geaffecteerde woordenkens en uitspraak, meisjes, niet minder woest dan jongens — o waren ze jongens! — meisjes eindelijk, de slagtoffers van den wansmaak harer moeders, die in het stijve, onbehagelijke der kleeding reeds nu missen, wat de schoone vrouw onwederstaanbaar, de leelijke zelfs behagelijk maakt — bevalligheid. Ga ze na — vooral in de cotillon, die coquetste der dansen, de kleine nuf zit op haar troon en een lange staart van jongens staat er achter, zie, die haar opvolgt, neemt den eersten den besten, die haar voorgesteld wordt, en toch die eerste schijnt geen verkieslijk cavalier, maar op haar gelaat ligt ook goedhartig en bescheidenheid in stille tinten afgemaald, al staan de oogen niet zoo geestig als van de derde, die, ja, ook den eersten neemt, maar vooraf haar eigen cavalier heeft toegefluisterd, wien zij begeerde. O, aardig volkje, gij zult ook in lateren leeftijd op de Bals u zelve niet geheel kunnen verloochenen, aardig volkje, ruim zoo waard om ook in uwe trapsgewijze vorming te worden bespied en geschetst — waar is de begaafde vrouw, die daarvoor hare oogen en stift bezigen wil?

Het mogen dergelijke beschouwingen — voor een deel althans en anders ingekleed — zijn, die de dames, die een hoekje der zaal tot toevlugt hebben genomen, een poos hebben bezig gehouden. We hebben ze van tijd tot tijd zien lagchen en plesier maken, en toch schijnt het dat ze zich beginnen te vervelen, het lagchen toch wordt meer desperaat, en de kaak verlengt zich wat sterk, als men voor een oogenblik niet lacht. Ze hebben dan ook half staande, half zittende, half ronddraaijende, maar immer plaats makende voor de kinderen, van zes à zeven tot half tien ure in de gloeijende zaal doorgebragt, ze hebben voedsel gevonden voor hun geest in opmerkingen over kindertoiletten en manieren, maar meisjes zijn gewoon snel te observeren en ten minste even ras die opmerkingen bij anderen over te planten, geen wonder dat eindelijk hoofd en tong vermoeid worden en er naar haken om de beenen toch ook iets te laten doen.

Niet het minst verlangt daarnaar het allerliefste meisje, dat ginds wel wat veel in een hoek gedrongen zit, immers omringd door dames, die allen forscher gebouwd zijn dan zij, valt zij weinig in het oog. Ook wij zouden haar welligt niet opmerken, als wij niet reeds een paar malen een jongeling, die misschien knap zou zijn, als de verveling niet op zijn gelaat was afgemaald, hadden zien binnentreden, om, nadat hij naar den hoek der zaal, waar zij zich bevindt, den teleurgestelden blik had gerigt, spoedig weder te vertrekken. Ginds in de *suite* zitten eenige heeren aan hombretafeltjes of spreken met elkander, doch het schijnt wel dat hij daar geen smaak in, althans zeker geen rust bij vinden kan. Ondertusschen wijst de onverbiddelijke pendule half tien aan (hij meende, nu zou het toch wel haast tien uur zijn) — en dus zullen er nog wel drie kwartiers omgaan, alvorens de menschen zich zullen mogen amuseren. Neen, een kinderbal met een nanut is toch maar een surrogaat, en zoo als gewoonlijk, minder smakelijk dan het reële artikel, het is te vergelijken met de zondagstourtjes van de Amsterdammers in vroegeren tijd. Ze lieten een Janplezier inspannen, en reden anderhalf à twee uur langs den Haarlemmerweg — daarna eerst mogten ze een liefelijke natuur genieten.

(*Wordt vervolgd.*)

IJS

Te bekomen bij
(872) KARTHAUS & MELCHERS.

KAART

Van het Tooneel van den Oorlog in Britsch-Indie.
Prijs *f* 3.— rec. bij
(849) E. FUHRI & CO.

LET WEL!

Vier wel opgevoede jongelieden, niet ontbloot van fortuin, geen onguntstig uiterlijk hebbende, en eene niet geringe betrekking in de Maatschappij bekleedende, zouden zich gaarne in den huwelijken staat begeven. Gebrek aan gelegendheid tot kennismaking doet hen den toevlugt nemen, om langs dezen tegenwoordig meer gebruikelijken weg van dit voornemen, speciaal aan de *Soerabayasche* schoonen, kennis te geven.

Hierop reflecterende, worden de belanghebbenden verzocht zich te vervoegen tot de uitgevers dezes onder Letter X N°. 11.

De diepste geheimhouding zal worden in acht genomen. (861)

STAATS-LOTERIJ.

De uitdeeling van loten voor de 234ste Staats-loterij heeft door ons, voor zoo verre de voorraad toereikende was, plaats gehad; voor deze loterij zijn geene loten meer te bekomen.

Bestellingen voor de 235ste loterij, waarvan de trekking in de laatste helft der maand Maart zal aanvangen, worden thans bij de ondergeteekenden aangenomen, en zullen er in tijds prospectussen dier loterij, wier inrigting vermoedelijk geene verandering ondergaan zal, worden verspreid en verkrijgbaar gesteld.

Zij, die ingevolge door ons verspreide prospectussen, waarin de restitutie en andere voorwaarden zijn bekend gesteld, hunne loten vooruit betalen, kunnen zich verzekerd houden dat, hoewel er moeijelijkheden bestaan om in Nederland loten te bekomen, aan hunne bestelling zal worden gevolg gegeven, en vermoedelijk in het begin der maand Maart de loten worden verzonden.

De loten, waarop in de Nederl. Staats-loterij kleine prijzen zijn gevallen, kunnen bij de ondergeteekenden tegen geldswaarde worden ingewisseld met korting van 5 pCt., onverschillig of die loten bij hen genomen zijn al dan niet.

(859) E. FUHRI & CO.

TE KOOP

Eene in Europa vervaardigde DRAAIBANK met daarbij behoorende bijtels, stelschroeven enz., tot het snijden van verschillende draad.

Deze bank is zeer geschikt voor instrumentmakerswerken. Te bezigtigen bij
(824) E. FUHRI & CO.

PAS UITGEPAKT BIJ F. KIEL.

GORDIJNGOED en FRAAIJE MOUSSELINE JAPONNEN met VOLANS. (854)

KANTOORBOEKEN.

Met koperen beslag, waaronder met koperen rug, naar geheel nieuwe vinding. Bij
(873) E. FUHRI & CO.

WORDT TE KOOP GEVRAAGD.

EENE GOEDE WELLUIDENDE GUITARE.
Adres bij *de Uitgevers dezer.* (857)

CORSETS A LA MINUTE.

à *f* 15.— rec. bij
(853) E. FUHRI & CO.

ZEER DOELMATIGE REGENJASSEN, JAPANSCHE PAIJONGS bij
(852) ASSCHENBERGH & CO.

VERKRIJGBAAR:

Indische Zak-Almanak 1858 met een los waschboekje . . . . *f* 2.— rec.
Almanak met dames-portret. 1858. » 1.— »
Almanach comique. 1858. . . » 2.— »
Almanach pour rire. 1858. . . » 2.— »
(800) E. FUHRI & CO.

WISSELS OP NEDERLAND.

(869) Bij FRSERA EATON & CO.

WISSELS OP AMSTERDAM.

(518) Bij SCHIMMELPENNINCK & CO.

WISSELS OP NEDERLAND.

(554) Bij RUYL CRAMER & CO.

WISSELS OP AMSTERDAM.

(758) Bij B. J. VAN ECK & CO.

DOODKISTEN.

Verkrijgbaar bij
J. WALKOOS.
(837) *Straat Rustenburgerpad.*

ONTVANGEN.

Eene factuur ÉLÉGANTE BALJAPONNEN met stroken.
UITGESLAGEN FLUWEEL LINT voor kapsels.
(863) Bij ASSCHENBERGH & CO.

LIEFHEBBERIJ-TOONEEL TE SOERABAYA.

Dingsdag den 29sten December 1857.

Zesde Voorstelling van het abonnement, met welwillende medewerking
van het Muziek-Genootschap St. Cecilia.

DE STRAATJONGEN VAN PARIJS.

TOONEELSPEL IN TWEE BEDRIJVEN.

Entréekaartjes voor geïntroduceerd wordende vreemdelingen en besproken plaatsen zullen op den dag der voorstelling aan het Komedie-Gebouw verkrijgbaar zijn, van des morgens 8 tot 's namiddags 12 uur.

Aanvang ten ½ 8 ure precies.

Namens de direktie.
De Sek etaris,
(856) VAN COEVORDEN.

SOCIETEIT CONCORDIA.

BAL en SOUPER.

Op 1 *Januarij* 1858.

Namens de Directie,
De Secretaris,
(829) GROLMAN.

JAVA BODE.

De Ondergeteekenden, Mede-Eigenaren van het dagblad *de Java-Bode*, hebben de eer te berigten, dat de Maatschap tot uitgifte van genoemd Blad, voor gezamenlijke rekening met den Heer W. Bruining, door opzegging van laatstgemelde, op ultimo December aanstaande ontbonden zijnde, deze onderneming voor hunne rekening op dezelfde wijze zal worden voortgezet ter drukkerij van den Eerst-Ondergeteekende, die even als vroeger met de Administratie van het blad zal blijven belast.

H. H. Inteekenaren op *de Java-Bode*, die geneigd zijn met hun abonnement voor het eerste halfjaar 1858 voort te gaan, worden beleefd verzocht, hiervan zoo spoedig mogelijk aan den Eerst-Ondergeteekende kennis te geven, en hem de gelden daarvoor *Franco* toe te zenden, opdat de Uitgevers in staat gesteld mogen worden, de oplage bij tijds te regelen.

PRIJS VOOR HET EERSTE HALFJAAR.

voor Batavia. . . . . *f* 12,50
„ Java. . . . . „ 15.—
„ de Buitenbezittingen. . . . . . „ 17,50
„ Nederland. . . . . „ 22,50

Batavia, H. M. VAN DORP. (774)
14 *November* 1857. VAN HAREN NOMAN & KOLFF.

De Inteekening en storting voor dit Blad kan ook geschieden bij V. H. Noman Kolff & Co en G. C. T. van Dorp te Samarang en E. Fuhri & Co te Soerabaya.

SOERABAYA, den 24sten December 1857.

Als een bewijs voor het aanbevelingswaardige van voorzigtigheid, bij het koopen van goederen van waarde, uit handen van inlanders en chinezen, welke den kooper onbekend zijn, diene het volgende.

Zekere heer H . . . . . alhier kocht van eenen hem ombekenden chinees in de afgeloopene week een gouden cilinderhorlogie voor *f* 60, en deed hetzelve door eenen javaan hier en daar weder rondventen. Bij zekeren chinees Kw. . W. . . . gekomen, werd het horologie door dezen laatsten dadelijk herkend voor het zijne, dat hem eenige dagen geleden ontvreemd was geworden. Bij het door de policie gedane onderzoek erkende de chinees, die het horlogie aan den heer H . . . . had verkocht, zijne schuld en werd in verzekerde bewaring gesteld.

— Volgens ons telegrafisch berigt van 22 dezer, was de europesche en britsch-indische mail daags te voren te Batavia aangekomen, en was het daarmede ontvangen politieke- en handelnieuws van zoo weinig belang, dat wij eene dadelijke mededeeling daarvan overbodig achten, zoodat wij een en ander tot na ontvangst onzer nieuwsbladen uitsteilen.

BRITSCH INDIE.

Kapitein Elphinstone van de koninklijke genie, die bij het departement van oorlog aan de afdeeling topografie en statistiek is geplaatst, heeft onder dagteekening van den 10 October een officieel verslag ingediend, waaruit blijkt dat het aantal engelsch europesche troepen in Britsch-Indie toen bedroeg 29,384 man van het koninklijk leger, terwijl zich nog 29,611 op weg daarheen bevonden. — Van deze zijn 21.884 in de presidentie Bengalen, terwijl van de zich onder weg bevindenden nog 18,390 man, voor die presidentie zijn bestemd.

In de presidentie Madras zijn 24,26 europesche troepen, en 2210 man onder weg van Europa daarheen; en in de presidentie Bombaij zijn 50.74 man terwijl er nog 9,011 verwacht worden.

Bovendien heeft de O. I. compagnie 18,269 man europesche troepen in hare dienst, waarvan zich bevinden 6800 in Bengalen, 4960 in Madras en 4520 in Bombaij, behalve nog ruim 1900 officieren en manschappen van de ontwapende inlandsche regimenten.

De inlandsche troepen die nog in werkelijke dienst zijn, bedragen een gezamenlijk getal van 129,000 man, waarvan zich in Bengalen bevinden 46,880 man, in Madras 50,880 in Bombaij 30,240.

Daarëntegen zijn in Bengalen ontwapend 26,750 man inlandsche troepen, terwijl het aantal van hen die in openlijken opstand zijn uitgebroken, bedraagt 58,230 man.

Als	8,300	man	cavallerie.
	48,600	„	infanterie.
	700	„	artillerie.
	630	„	genie.
Totaal	58 230	man.	

In de presidentie Madras zijn van een regiment cavallerie 38 man ontwapend, en hebben 380 van een ander regiment getracht oproer te maken. — In de presidentie Bombaij zijn 850 man ontwapend en hebben 200 man gemuit.

— De O. I. Compagnie heeft bij de bank van Engeland eene leening gesloten van een millioen pond sterling. — Nadat in Augustus nog, door de O. I. Compagnie zoo wel als door de ministers de verzekering werd gegeven dat de geldmiddelen voldoende waren ter bestrijding der door omstandigheden gevorderd wordende buitengewone uitgaven, heeft deze leening eenen ongunstigen indruk gemaakt, zoo wel bij het publiek als in de geldmarkt.

CHINA.

Per mailboot hebben wij Hongkong couranten tot den 15 November. – Het Amerikaansche oorlogsfregat *Portsmouth* was van Japan te Hongkong aangekomen, met het afschrift eener overeenkomst, door den Amerikaanschen consul generaal, Mr. Townsend Harris met de gouverneurs van Simoda gesloten, waarbij aan den vreemden handel te Japan groote voorregten worden toegestaan. De haven van Nagasaki is opengesteld voor de Amerikaansche scheepvaart. Amerikanen mogen te Simoda en Hakodade zich komen vestigen, en er is toestemming gegeven dat een vice- consul te Hakodade zal resideren. Amerikaansch geld zal tegen deszelfs metallieke waarde worden aangenomen, met eene reductie van zes percent voor de kosten van hermunting. — Amerikaansche overtreders zullen door amerikaansche consulaire ambtenaren en volgens amerikaansche wetten worden gestraft.

– Lord Elgin had een togtje op de Canton rivier gemaakt, en werden alle toebereidselen gemaakt om de vijandelijkheden tegen Canton te beginnen. — Naar men zegt zouden de fransche mariniers hunne hulp verleenen.

De Amerikaansche plenipotentiaris, de heer Reed, was aangekomen.

De *Daily Press* is vóór het bezetten van Formosa als een van de waarborgen voor de te sluiten nieuwe overeenkomsten.

Te Shanghae begonnen de chinesche ambtenaren eenen kwaden geest tegen de vreemdelingen te toonen, en in eene proclamatie, waarin de vreemdelingen weder zoo als vroeger, „*barbaren*", worden genoemd, wordt het voorregt om uitstapjes, landwaarts in, te maken, beperkt. Hoe eerder de chinezen teregt gezet worden hoe beter het zijn zal voor alle partijen.

De *Lancefield* en *Ava* hebben tijdingen van Hongkong gebragt die loopen tot 20 November. — De commandant der engelsche zeemagt in de chinesche wateren is de rivier opgestevend, en de meeste oorlogschepen onder zijn bevel waren ook vertrokken naar de plaats der aanstaande krijgsverrigtingen. De kanonneerbooten waren aangekomen, behalve twee die nog te Manilla waren, en waar de stoomboot *Furious* heengezonden was om dezelve af te halen.

Canton zal omstreeks het midden van December worden aangevallen, en onnoemelijke zwermen van kleine bootjes kwamen dagelijks te Hongkong aan, met chinezen, die langs de talrijke kreeken der Cantonrivier kwamen afzakken, om het tooneel des oorlogs te ontvlugten.

Lorg Elgin heeft depêches ontvangen uit Engeland, die aan zijne reis naar Calcutta de onbepaaldste goedkeuring hechten.

De stoomboot *Inflexible* is naar Swatow gezonden, waar de kapitein en vier schepelingen van de verongelukte brik *Kitty* nog immer worden aangehouden, in de hoop van er losgeld voor te zullen krijgen. — De man die het losgeld kwam vragen, is in verzekerde bewaring gehouden.

ENGELAND

In Europa zoowel als in Amerika heerscht eene handelscrisis, waardoor talrijke failliesementen ontstaan.

Blijkens de laatste berigten uit New-York was de handelscrisis in de Ver. Staten tot eene voorbeeldelooze hoogte geklommen. Te NewOrleans was ingeladen katoen weder gelost, omdat de daarvoor getrokken wissel niet konde worden geïncasseerd. Te Buffallo waren de magazijnen vol graan, hetwelk niet afgevoerd kon worden, terwijl geladen graanschepen in de haven bleven liggen, dewijl er niemand te vinden was, die daarvoor de vrachtgelden en kanaalregten konde en wilde betalen. Meel werd verkocht voor een prijs in klinkende munt, welke te Londen of Liverpool eene winst van 25 shilling per vat zoude opleveren. Te New-York waren in den laatsten tijd niet minder dan 270 bankroeten voorgevallen. Indien de banken de betaling in specie niet staakten, zoude daarvoor het gevolg zijn, dat zij aan huizen, die eenen gevestigden naam en soliditeit hadden, de middelen tot voldoening hunner verpligtingen zouden moeten onttrekken. Men houdt het er voor, dat de tegenwoordige financiële ongelegenheid in de Ver. Staten daardoor is te weeg gebragt, dat de bevolking in de uitbreiding harer ondernemingen en handelszaken de mate harer geldmiddelen een tiental jaren is vooruitgeloopen.

— Aan de bank van Engeland was men op een dezer laatste Zaturdagen bezig met het opmaken van de balans, waarbij een te kort van 100 £ in klinkende munt werd ontdekt. De nacht werd met nasporen doorgebragt. Zondag ochtend kwam een der geambten van die inrigting op het denkbeeld om te doen onderzoeken of ook 100 £ te veel konde gelegd zijn in eene der kisten met specie, die daags te voren naar West-Indië waren gezonden. Oogenblikkelijk snelt men naar het telegraaf bureau en nu begint een wedstrijd tusschen de electriciteit en den stoom, die een voorsprong had van 48 uren; de electrische schokken doen zich gevoelen en vragen: of het schip nog in de haven van Southampton lag. — Het is op het punt om uit te stoomen, antwoordt men. — Het mag nog niet vertrekken. Heeft dit vaartuig zoo of zoo gemerkte kisten aan boord? — Ja. — De kisten moeten worden gewogen. — Ze zijn gewogen; eene derzelve was zwaarder dan de anderen en het verschil van gewigt was volmaakt, gelijk aan dat van 100 £ — Het schip kan vertrekken, waren de laatste woorden van den geheimzinnigen draad. De bank van Engeland vergenoegde zich met de Oost-Indische compagnie voor 100 £ te debiteren als te veel gezonden. De vergissing werd in dezer voege op 40 mijlen afstand hersteld, zonder dat men de kisten behoefde te openen en dit alles binnen den tijd van een uur.

— Als eene bijdrage tot de inmenging der geestelijkheid in Engeland in zaken van staatkundigen aard, moge de volgende proclamatie dienen, welke te Londen overal aangeplakt en verspreid is:

IEREN!

Zal ik u zeggen hoe de Iersche soldaten in Indie worden behandeld:

Eerstens — wordt hun tractement hen gedeeltelijk onthouden; dat is dat zij zwaar beboet worden wanneer zij weigeren hunne kinderen naar Protestante scholen te zenden.

Tweedens — worden zij gedwongen bijdragen te leveren tot het oprigten en tot het onderhoud van Protestantsche Weeshuizen, waarin hunne kinderen na hunen dood zul worden opgenomen.

Derdens. — Ofschoon de helft van het Britsche leger in Indië uit Ieren bestaat komen de Ieren nog voor geen vierde, in de bevorderingen voor.

Aldus handelt men in vredestijd. — Wat ik zeg, zeg ik op gezag van den zeer eerwaarden doctor Fenelly, apostolisch Vicaris te Madras. — Het vlugschrift waarin hij dat zegt is nu pas uitgegeven. — Hij zegt dat Lord Dalhousie het ontkent, het niettemin zeer waar is. Lord Dalhousie was vroeger de Gouverneur Generaal van Indie zoo als gij weet.

Sir Charles Napier zeide reeds aan den kardinaal Wiseman dat de Catholieken in Indië schandelijk onregtvaardig worden behandeld.

Hoe nu de Iersche soldaten daar in oorlogstijd worden behandeld weet ik niet. — Maar dit weet ik, dat, terwijl een eerlijk Iersch rondventer in Londen door de policie wordt gevangen genomen omdat hij schoensmeer of vruchten verkoopt, een Iersch protestant geestelijke wordt toegelaten om dag aan dag te Belfast eene groote hoop menschen te verzamelen om de Catholieken aan te vallen en hun leven in gevaar te brengen. — De magistraten wilden zich met de zaak niet bemoeijen noch die predikingen doen staken hoewel zij zeker waren dat het op bloedvergieten zou uitloopen. Het heeft dus den schijn alsof in Europa door de protestantsche authoriteiten het leven van Catholieken weinig wordt geteld.

Is er nog een Ier die gelooft dat men in Indië beter voor hem zal zorgen, of meer waarde aan zijn leven zal hechten, dan hier? Men zegt dat de Ieren de beste soldaten van de wereld zijn; en dat is waar. Welnu! *de beste soldaten moeten de gevaarlijkste dienst doen.*

Is het niet hard voor de Iersche soldaten om eenen zekeren dood te gemoet te worden gezonden, en te weten dat men dan, tegen zijn wil, en met zijn eigen hem van zijne soldij onthouden geld, zijne weezen tot protestanten maakt.

Men kan nu deze daadzaken niet loochenen. Maar ziet gij uwe kinderen niet dagelijks door de policie nazitten en mishandelen? en kunt gij verwachten dat het bestuur, dat u hier zoo schandelijk mishandelt u in Indië regt zou laten wedervaren?

Ik ben uw getrouwe vriend,
Een Engelschman.

NB. Men verzoekt dringend dat dit door alle Ieren, hetzij mannen, vrouwen of kinderen, die zich in Londen bevinden worde gelezen, of aan hen worde voorgelezen. — Uit de aangetoonde daadzaken moogt gij zelve uwe gevolgtrekkingen maken.

FRANKRIJK.

Niettegenstaande het toegezegde jaarlijksch subsidie van 14 millioen franken, heeft de regering geen groote compagnie kunnen vinden, om de concessie der transatlantische paketvaart te aanvaarden. Daarop is aan de verschillende zeehavens voorgesteld, om elk een der liniën, met afzonderlijk subsidie, voor zich te nemen; Hâvre zou New-York bekomen; Nantes de W.-Indiën; Bordeaux en Marseille gezamenlijk de lijn op Brazilie. Deze aanbiedingen der regering schijnen beter gevolg gehad te hebben dan het eerste plan. Te Havre zijn reeds twee compagniën gevormd om de New-York linie te exploiteren. Insgelijks heeft Nantes hare maatschappij voor de West-Indische lijn. In beide steden hebben de kamers van koophandel de aanvrage der compagnie ondersteund; men twijfelt niet of Bordeaux en Marseille zullen spoedig volgen; komt deze belangrijke zaak op die wijze tot stand, zoo zal zij voorzeker ook veel bijdragen om langs dezen weg de rivaliteit met Engeland te vermeerderen, welk rijk tot nu toe een groot gedeelte van het transport en den goederen-handel met de nieuwe wereld als monopolie in handen heeft.

Te Nantes heeft het gemeentebestuur de zaak ook krachtig ondersteund. De maatschappij aldaar zal met 25 millioen fr. kapitaal worden opgerigt, en de reeds bestaande Franco-Amerikaansche navigatie compagnie schrijft voor het grootste gedeelte der aandeelen in.

— De aanbouw der Sorgho plant neemt toe in het zuiden van Frankrijk. Of met voordeel suiker kan verkregen worden tegenover den beetwortel-suiker is nog niet uitgemaakt, schoon het door velen beweerd wordt; doch zooveel schijnt zeker dat men de plant als grondstof ter distillatie zal gebruiken, en verschillende alcohol-branderijen zijn reeds met dit doel opgerigt.

— De buitengewone uitgaven der stad Parijs, voor afbrekingen van gebouwen, tot daarstelling van nieuwe straten enz., bedraagt, volgens den prefect van de Seine, in zijn rapport, sedert 1853 niet minder dan 137½ millioen franken, of ongeveer 14.000.000 gulden per jaar. Het stedelijk budget van Parijs voor 1858 wordt op ongeveer 72 millioen franken gerekend, of ca. 30 gulden per hoofd der bevolking.

— De inkomsten der Fransche spoorwegen, over de eerste zes maanden van 1857 beliepen voor de 14 maatschappijen 148.999.458 franken, tegen 123.082.253 fr 1e. halfj. 1856.

— Het *Journal des Débats* gaf, eenigen tijd geleden, belangrijke cijfers betreffende het openbaar onderwijs hetwelk in Frankrijk wordt gegeven, in vergelijking met dat van Engeland. In Frankrijk wordt soms te goeder trouw gemeend, dat aldaar alles aan het onderwijs gedaan wordt wat mogelijk is, en men verwijst dan op de ettelijke millioenen, die daaraan ten koste worden gelegd. Het artikel strekt om hen die zulks meenen, teregt te wijzen. Uit het aldaar aangevoerde blijkt dat er in Engeland werkelijk meer gedaan wordt, althans dat men in sterker verhouding vooruitgaat. In 1839 werd in Engeland het *Committee of Council on education* opgerigt, een soort van ministerie voor het lager onderwijs. De geldmiddelen waarover het te beschikken had, beliepen in den aanvang niet meer dan £ 20,000, in 1848 was dit 100,000, en thans reeds bijna £ 400,000 jaarlijks.

Dit zijn echter slechts subsidien; in een groot gedeelte der onkosten wordt bovendien door vereenigingen, fundatien enz. voorzien. Een dezer vereenigingen, de National Society, heeft op zich zelf meer dan 20,000 scholen, en circa 1½ millioen scholieren. De som die in Engeland als subsidie wordt gegeven, (ca. 5 millioen guldens), is dus reeds bijna gelijk aan die welke in Frankrijk aan al het lager onderwijs wordt te koste gelegd.

Deze bedroeg namelijk: 5,737.565 fr. door den Staat; daarbij 5,412,866 door de departementen; totaal 11,150,431 franken. Eene vergelijking voor de verschillende onderdeelen komt ook niet ten voordeele van Frankrijk: voor bouw en onderhoud van scholen werd besteed door Frankrijk 1,490,000 en door Engeland fr. 1,937,029. Voor de opleiding van onderwijzers: door Frankrijk, voor 69 normaalscholen fr. 1,309,938; door Engeland voor 31 normaalscholen 87,960 pd. st. of fr. 990,000. Voor het toezigt op het onderwijs wordt besteed: in Frankrijk, voor 4 inspecteurs généraux en 281 adjunct-inspecteurs, een bedrag van 723,000 fr. In Engeland, voor 12 inspecteurs en 40 onderinspecteurs, (30,241 pd. st.) 756,005 fr. Ook wordt geklaagd over de geringheid der schoolopzieners-tractementen in Frankrijk. Slechts 20 van de 281 genieten 2000 fr., 60 hebben 1,400 fr. en 111 hebben slechts 1,200 fr. Maar vooral is er onderscheid in de onderwijzers-tractementen. In Frankrijk is de rijks toevoeging aan de tractementen der onderwijzers 3,439,197 fr., in Engeland (£ 193,240) 5,000,000 fr.

In Engeland is er een bepaalde toelaag voor het certificaat van verdiensten, hetwelk eene verhooging van ƒ 200 à ƒ 400 medebrengt, onder de voorwaarde, dat het vaste salaris minstens het dubbel daarvan bedrage. Zoo heeft de schoolmeester van den derden rang, (in Ned. guldens) ƒ 180 subsidie en ƒ 360 van school- of gemeente-gelden, totaal ƒ 540. Die van den eersten rang ƒ 720 sch. of gem. gelden, totaal ƒ 1080. In 1853 is het gemiddelde der onderwijzers tractementen geweest, in guldens berekend: Middlessex ƒ 1680, Lancashire ƒ 1500, Hampshire ƒ 1150, Wales ƒ 1000, Gloucestershire ƒ 950, Derbyshire ƒ 950, Northumberland ƒ 840, Yorkshire ƒ 800, Scotland ƒ 1080. (NB. het gemiddelde). In Frankrijk is het gemiddelde der onderwijzerstractementen slechts 700 fr., de wet verzekert een minimum van 600 fr. en op 36.450 schoolmeesters hebben ⅔ niet meer dan dat minimum. „In het voorleden jaar”, zegt de heer JOURDAN, „waren er departementen alwaar 30 schoolmeesters hunne betrekking lieten varen. En bij dat al rekent men dat er in Frankrijk nog 850,000 kinderen zijn van 7 tot 13 jaren, die geenerlei onderwijs ontvangen!”—

— Van geheel anderen aard, doch niet minder aantrekkelijk, is eene andere statistiek, de gewigtigste, doch ook de moeijelijkste van alle: de levensstatistiek. Uit een onlangs openbaar gemaakt verslag over 1853, blijkt, onder meer dat de gemiddelde levensduur in Frankrijk, even als meestal elders, grooter is ten platte lande dan in de steden; en grooter in de steden in het algemeen, dan te Parijs. Als een verblijdend teeken vindt men dat, ook voor Frankrijk, de gemiddelde levensduur in een derde eeuw zeer is toegenomen: terwijl die in 1820 slechts 32 jaar bedroeg, was zij in 1853 reeds tot 39 jaren geklommen (grootendeels, gelijk men weet, door vermindering van het getal vroeg stervende kinderen).

De verhouding der onechte geboorten tot de echte is doorgaans over heel Frankrijk als 1: 13; in 1853 was die verhouding iets grooter. De verhouding der dood geborenen is sterker bij de onechte geboorten dan bij de echte, vooral in de steden is dit het geval.

De burgerlijke stand geeft een gemakkelijk middel aan de hand om den graad van onderwijs van het volk eenigermate na te gaan, nl. door het getal dergenen die de huwelijks-akte onderteekenden. (De jaarboekjes van den Heer KEMPER bevatten daaromtrent hier en daar belangrijke opgaven, ook voor Nederland, waarvan een oordeelkundige vergelijking belangwekkende uitkomsten zoude opleveren.) Voor Frankrijk zijn die bedoelde aanteekeningen nagenoeg van het geheele rijk, (nl. in 82 van de 86 departementen), gehouden voor 256663 huwelijken. Van de 256.663 mannen konden slechts 170.172 hunnen naam teekenen, terwijl 86.491 verklaarden zulks niet te kunnen. Van de 256.663 vrouwen hebben 116.133 geteekend; 140.530 konden niet schrijven.

Eene vrij belangrijke opmerking bij deze levensstatistiek, is voorts deze, dat de maanden Junij en Julij, welke de meeste *concepties* aantoonen, tevens het kleinste aantal sterfgevallen bevatten. Deze zijn dus wel met regt *levens*-maanden te heeten. Maart ziet, volgens berekening, het kleinste getal conceptien, en tevens de meeste sterfgevallen. Daarentegen zijn Maart, April en Mei, maximum-maanden voor de geboorten, en eveneens voor de sterfte.
Eene andere merkwaardigheid is deze, dat over al die duizenden gevallen, de geboorten doorgaans meer 's nachts, en de sterfgevallen daarentegen meer over dag plaats hebben.

Deze en dergelijke uitkomsten en vergelijkingen bieden nog stof tot vele nasporingen en nieuwe ontdekkingen betrekkelijk de levenswetten, iets waartoe men alléén door langdurige naauwkeurige opteekening van de bijzonderheden kan geraken. Levensstatistiek is een van de schoonste takken dezer wetenschap, en daarin zijn zoowel Frankrijk als Engeland, ver gevorderd.

— Madame Ristori, die tegenwoordig in de Italiaansche opera te Madrid furore maakt heeft, dezer dagen „door een buitengewone *coup de theatre*, de algemeene geestdrift nog meer in haar voordeel opgewekt, dan haar liefelijk talent reeds had gedaan. Wij laten hier eene passage volgen uit eenen brief waarin zij zelve het gebeurde beschrijft.

„De geestdrift is ten top gestegen, en wij ondervinden ruimschoots dat wij ons te midden eener diepgevoelende, hartstogtelijke natie bevinden. Voor een paar dagen geleden was hier een soldaat ter dood veroordeeld, omdat hij zich eene bloedige wraak had willen verschaffen op eenen sergeant, die hem had geslagen. De ten uitvoerlegging van het vonnis was bepaald op den dag die volgen zoude op den avond dat wij de *Medea* opvoerden. De Koningin was met de geheele hofstoet in het operagebouw toen eene deputatie van Spaansche en Italiaansche heeren mij kwam zeggen, dat alle pogingen om genade voor den ter dood veroordeelden te verwerken hadden schipbreuk geleden, en ik de eenigste was die misschien nog iets voor den ongelukkigen zou vermogen. — Ik nam aan te doen wat ik kon, en in de pause tusschen de eerste en tweede acte, begaf ik mij naar de loge der Koningin, wierp mij aan Harer Majesteits voeten, en smeekte hare vergiffenis voor den armen misdadiger af. — De Koningin gaf genadiglijk toe en teekende op de plaats zijn pardon, zonder eenig voorbehoud. — Ik laat aan uwe eigene, mij welbekende verbeeldingskracht over, u voor te stellen hoe men applaudisseerde, toen ik in het tweede bedrijf optrad. — Het duurde zeker wel een half uur eer ik mij weder kon doen verstaan, en tot den laatsten oogenblik was er geen stilte te krijgen, terwijl sedert die avond men feest op feest ter mijner eere geeft.”

— In de departementen du Var en Gironde hebben een aantal dames zich vereenigd tot het oprigten van *anti-celibataire* clubs. — De oorspronkelijke club, waarvan de andere slechts navolgers zijn heeft thans reeds sedert vier jaren bestaan. — Elk lid betaalt eene maandelijksche contributie van 10 francs en beloopen deze contributies een jaarlijksch inkomen voor de club, van 24000 francs, waarbij komt den opbrengst van twee halfjaarlijksche loterijën, welker prijzen bestaan uit vrijwillige giften der leden. — De oorspronkelijke club telt als leden twee honderd jonge dames. — Bij het einde van het jaar worden drie leden bij balotage gekozen, ter wier beschikking wordt gesteld dertig of veertig duizend francs als huwelijksgift. Zijn de gelukkige candidaten echter binnen een jaar tijds niet getrouwd dan wordt het geld weder bij het algemeene fonds gevoegd, en worden het volgende jaar zooveel meer candidaten gekozen. De leden van de club verbinden zich om tot tien jaren na den dag van hun huwelijk te blijven doorcontribueren, en door alle hun te dienste staande middelen het huwelijk van elke hunner vroegere medeleden te vergemakkelijken. — De leden dezer maatschappij, hetzij zij gehuwd zijn of ongehuwd, zijn verpligt zoolang zij leven onder alle omstandigheden hulp en bijstand te verleenen aan hunne medeleden.

— Volgens de *Emancipation* is Oostenrijk bedaard doch ijverig bezig met de uitbreiding van deszelfs zeemagt. — Verscheidene linieschepen zijn reeds op het punt om te water te worden gelaten, en andere kleinere schepen liggen op stapel. — De vestingwerken te Venetie, Triëst en vooral die te Pola, wekken reeds de bewondering van de

vestingbouwkundigen, en zullen wanneer zij gereed zijn, onder de sterksten in Europa worden geteld. — De flottilie op den Donau zal spoedig in dienst treden ten einde den Duitschen handel op die rivier te beschermen.

— De *Courrier de Paris* schrijft dat de koning van Wurtemberg te Biarrits zeer eenvoudig leefde, onder den naam van Burggraaf de Teck. — Even als een gewoon sterveling mengde hij zich onder de andere badgasten. — De commissaris van policie, wiens pligt het is de namen enz. van alle badgasten in een daartoe bestemd register op te teekenen, vulde de titels aldus in.

Naam en voornaam. . — Burggraaf de Teck.
Beroep . . . . — Koning.
Komende van. . . . . . — Wurtemberg.
Doel der reis . . . . . . — Gezondheid en plezier.

— Voor eenigen tijd werd een aanzienlijk bedrag, meer dan een half millioen guldens, bijeen gebragt, ten einde de kosten te bestrijden eener te Weenen op te rigten handelsakademie, doch de zaak zal waarschijnlijk niet doorgaan, omdat de minister van eeredienst er op aandringt dat de directeur en professoren Roomsch Catholijken zullen zijn. — De voornaamste inteekenaren waren joden en protestanten, en daar zij als eene *conditio sine qua non* stelden dat joden en protestanten dezelfde regten zouden hebben als de roomsch catholieken, zullen zij hunne inteekeningen als niet gedaan beschouwen. Wanneer de Oostenrijkers iets willen daarstellen, voelen zij dadelijk den druk van het Concordaat.

STOOM TELEGRAPHIE.

De heer Isham Baggs, iemand wiens naam zeer gunstig bekend is bij allen die zich met telegraphie en electriciteit bezig houden, heeft thans eene machine uitgevonden die de werkzaamheden aan de telegraphische bureaux zeer bespoedigt. — Tegenwoordig, hoezeer de electrische vonk met bijna ondenkbare snelheid langs de draad voortvliegt, klaagt men nog immer over het opönthoud aan de bureaux en de langzaamheid waarmede daardoor de signalen worden overgebragt. — De door den heer Baggs uitgevondene machine nu stelt de stoomkracht in de plaats van den handenarbeid, die thans noodig is tot het geven der signalen, hetgeen veel tijd bespaart, en tevens veel kosten in zoo verre als men door de aanwending van het nieuwe werktuig, in een gegeven tijdsbestek, meerdere en uitvoerigere mededeelingen kan overseinen zoodat, bij een goedkooper tarief, de nieuwe wijze meer winst zal opleveren dan de oude wijze bij een hooger tarief. — Bij dit nieuwe werktuig kan men zooveel klerken als men beschikbaar heeft, tegelijk aan het werk zetten, om eene mededeeling overtebrengen, even als of dezelve door letterzetters, in eene drukkerij, werd gezet. Het plan bestaat in een aantal guttapercha banden die om daartoe ingerigte raderen worden gewonden. — Deze banden zijn voorzien van gaatjes waarin de klerken koperen pennetjes steken, bij twee, drie, vier of meer bij elkander, al naar gelang van de letter die daar door moet worden voorgesteld; en wanneer de banden aldus volgestoken zijn, worden zij door het stoomwerktuig in gemeenschap met de telegrafische draad gebragt, zoodat elk pennetje in geregelde volgörde daarmede in aanraking komt, en aldus het signaal wordt overgebragt. Het is bijna onmogelijk zich een denkbeeld te vormen van de snelheid waarmede deze seinbanden door de machine gaan, dewijl in eene enkele seconde honderd van de pennetjes achtervolgend in aanraking worden gebragt met de electrische draad; welk honderdste gedeelte van eene seconde volkomen genoeg is om het sein der baan te doen doorloopen van het langste telegrafische station. Naar wij vernemen heeft zich reeds eene maatschappij gevormd om deze nieuwe uitvinding in toepassing te brengen.

GEBOORTEN, HUWELIJKEN EN STERFGEVALLEN.

Bevallen:

J. Huijsers, geb. van Hoogstraten, Z. Batavia 11 Dec. M. J. Kemper, geb. Gijsbers, Z. Batavia 13 Dec. — De echtgenoote van J. H. M. van Slooten, Z. Batavia 14 Dec. — A. T. van Hecking Colenbrander, geb. Dennison, D. Batavia 15 Dec.

Getrouwd:

Jonkhr. Mr. D. A. Gevers met R. C. G. Coster, Batavia 12 Dec. — Dr. F. Schmitt met H. Braunsdorff, Dresden 20 Oct.

Overleden:

J. Gallois geb. Hagedorn, Nederland. — H. Ronkes, 63 j. Probolingo 12 Nov. — J. C. C. H. Meinsma, Batavia 29 Nov. — Het zoontje van J. S. Westerman, Samarang 2 Dec. — L. C. M. F. Rudolph, geb. Jacometti, Kokoseiland 17 Nov. — M. H. Dickmann, kapt. der Inf. Batavia 11 Dec. — Jonkhr. H. van Beresteijn, 67j. Rotterdam 26 Sept. — J. Siedijk 66 j. Samarang 9 Dec.

VERTREKKENDE PERSONEN.

J. G R. de Lavalette. — J. Niederer. — F. W. J. Dekker en familie. — L. W. D. Monod de Froideville en familie, benevens mevrouw de wed. A. G. Steijn Parvé. — J. Obdam en echtgenoote.

SCHEEPSBERIGTEN.

Aangekomen Schepen te Soerabaya.

Datum		*Vlag.*	*Namen der Schepen.*	*Gezagvoerders.*	*Van*
December	19	Nederlandsch	Paulina.	B. J. Post.	Batavia.
„	20	„	Honigbij.	A. M. van Marion.	„
„	21	Nederl. Ind.	Bella.	Ngaidin.	Pasoeroean.
„	—	„ „	Hoksing.	Ho Boenting.	Riouw.
„	—	„ „	Venus.	Kerto.	Balie (Badong).
„	—	„ „	Naim Balgaijer.	Sech Achmat bin Oemar Fagie.	Batavia.
„	22	„ „	Fathool Joesoer.	Sech Achmat bin Mohamat Baoeseer.	„

Vertrokken Schepen van Soerabaya.

Datum.		*Vlag.*	*Namen der Schepen.*	*Gezagvoerders.*	*Naar*
December	20	Nederl. Ind.	Stoomschip Makasser.	F. H. Schmidt.	Batavia via Samarang.
„	—	Nederlandsch	De Drie Vrienden.	C. van der Zee.	Nederl. „ Pasoeroean.
„	—	„	Aldebaran.	B. G. Meijboom.	„
„	21	„	Zeemeeuw.	H. L. Kaijser.	„
„	—	Nederl. Ind.	Asultanie.	Said Mohamat bin Aloei Asegaf.	Grissee.
„	23	Fransch	Guillaume Tell.	L. J. Langlois.	„
„	—	Nederl. Ind.	Ammana Tulbarie.	Sech Achm. bin Mohamat Bantak.	„
„	—	„ „	Bella.	Ngaidin.	Pasoeroean.
„	—	Nederlansch	Maria Elisabeth Margaretha.	F. C. Bauditz.	Nederland.

In lading liggende Schepen te Soerabaya.

Vlag	*Namen der Schepen*	*Gezagvoerders*	*Bestemming*	*Agenten*
Nederlandsch	Generaal de Steurs.	F. Fokkens.	Nederland.	Fraser Eaton & Co.
Zweedsch	Victor.	H. A. Prehn.	Zweden.	„ „ „ „
„	Carlsbad.	Fahreus.	„	„ „ „ „
„	Willem de Clercq.	P. Ouwehand.	„	„ „ „ „
Engelsch	Agincourt.	Pasbley.	China.	„ „ „ „
„	Prinses Amalia.	v. Rhijn van Alkemade.	Nederland.	„ „ „ „
Amerik.	Norman.	S. Swett.	Onbepaald.	„ „ „ „
Fransch	Baron Hamelin.	E. Hamelin.	Frankrijk.	„ „ „ „
Nederlandsch	Louise Maria.	Tjebbes.	Nederland.	Schimmelpenninck & Co.
„	Stad Leijden.	Van der Worm.	„	„ „ „
„	Paulina.	Post.	„	„ „ „
Hanoversch	Amicia.	Arinds.	Falmoerth.	Mathieu & Co.
Nederlandsch	Johanna Maria.	Overgaauw.	Nederland.	Ruyl Cramer & Co.
Amerik.	Yankee Ranjer.	H. Stohmann.	„	„ „ „ „
Nederlandsch	Gezina.	P. Burggraaff.	„	„ „ „ „
„	Pieter Schoenmaker.	Van Varelen.	„	„ „ „ „
„	Osiris.	W. H. Cramer.	Amsterdam.	„ „ „ „
„	Honingbij.	H. A. van Marion.	Nederland.	„ „ „ „
„	Maria Elise.	M. van der Putte.	„	P. Kervel & Co.
„	Antoinette.	J. M. de Winter.	„	B. J. Van Eck & Co.
„	Koning Willem III.	Zeijlstra.	„	„ „ „ „ „
„	Henriette.	J. M. van der Veen.	„	„ „ „ „ „

Vertrokken Passagiers.

Met het Nederl. Ind. stoomschip *Makasser*, de heeren A. M. E. Ondaatje, van Davelaar en fam., H. J. Lion en fam., Bostraeten, J. Frenaij, Z. M. troepen en bannelingen. — Met de Nederl. bark *Aldebaran*, luitenant-ter-zee 1ste kl. J. A. van Ommen.

SCHEPEN LIGGENDE TER REEDE.

Z. M. wachtschip Batavia; de stoomschepen Suriname; Samarang, Admiraal van Kinsbergen en Madura; de schepen Yankee Ranger, Louisa Maria, Djoedool Moebarak, Victor, Ammana Tulbarie, Princes Amalia, Stad Leijden, Gezina, Norman, Al Oosmanie, Osiris, Fathool Moebarak en Honigbij; het stoomschip Soerabaija, de barken Fatal Maän, Saijan Maskoor, Goansien, Generaal de Steurs, Stad Zierikzee, Fathal Kair, Baltimore, Djoedoel Karim, Antoinette, Koning Willem III, Willem de Clercq, Bacht Mastora, Agincourt, Pieter Schoenmaker, Maria Elise, Henriette, Johanna Maria, Abool Hair, Jeannette, Nieuwland, Carlsbad, Hing Goan, Fatal Karim, Salma, Maijmoon, Pauline, Hoksing, Naim Balgijer en Fathool Joesoer; de brik Amisia; de schoeners Egmond, Kiem Ingsoen, Hoseeng, Moostarie, Masschoer, Fearnot, Hiatlie, Tjilatjap, Ardjoeno, Poospa, Saparoea en Venus; de kotters Riengit, Tedok, Sie Brekat en Krabbe.

Aan- en Uitvoer te Soerabaya van den 21sten tot en met den 23sten December 1857.

AANVOER.

Van Batavia per de Ned. Ind. bark *Salma*, gezagv. Said Alv Alhabsie, agent Gezagvoerder.

30 ledige leggers, 6 kisten ijzerwerk, Adam & Co; 1 kelder divers 3 kisten meubelen, 1 ijskist, Schimmelpenninck & Co; 1 kist v gentuig, 3 kisten kain en wollen matten, McMillan Marten & C 10 kisten hoeden, 37 kisten champagne, 14 kisten kat. wollen m dewaren, 21 kisten dranken, 20 kisten kaarsen, 12 kisten eetwar 1 kist ijzerwerk, 5 kisten gedr. katoen, wollen modewaren en kl dingstukken, Mathieu & Co.

Van Batavia per het Ned. schip *Honigbij*, gezagv. A. M. v Marion, agenten Ruyl Cramer & Co.

30 ledige leggers, 2 kisten eau de cologne, Adam & Co.

Van Balie per de Ned. Ind. schoener *Venus*, gezagv. Katjoor agenten McMillan Marten & Co.

330 picols rijst, 4 picols komeinzaad, $28^{23}/_{100}$ picols klapper-ol 38 stuks koehuiden en kleinigheden, McMillan Marten & Co.

Van Riouw per de Ned. Ind. bark *Hoksing*, gezagv. Hoo Bo ting, agent Go Ngotian.

245 krandjangs, 176 zakken gambier, Gezagvoerder, 4550 pakk chin. porcelein waren, 260 pakken chin. ledige zakken, 300 st planken, 2 kisten ruwe zijde, 100 stellen aardewerk en kleinig den, Order.

Van Batavia per de Ned. Ind. bark *Naim Balhair*, gezagv. S Achmat bin Fagie, agent Gezagvoerder.

5 kisten spiegels, 40 balen goenie zakken, 50 vaten meel, 5 kis glaswerk, 2 kisten lucifers, 1 kist mousselines, Mathieu & Co; kisten bladkoper, Fraser Eaton & Co; 5 vaten glaswerk, Thom 10 kisten glas- en parapluien, 1 buffet, 2 wipstoelen, Johan; manden aardewerk en kleinigheden, Order.

Van Batavia per de Ned. Ind. bark *Fathool Joesoor*, gezagv. S Achmat bin Mohamat Baoesier, agent Gezagvoerder.

29 collies meubelen, Pereira & Co; 1 kist manufacturen, 20 kis vengsterglas, 20 kisten glazen dakpannen, 50 blikjes verw, 1 baal zeildoek, Mathieu & Co; 4 kisten muzijk instrumenten, Schimm penninck & Co; 5 kisten garen, 3 kisten manufacturen, J. F. v Leeuwen & Co; 75 slijpsteenen, 50 vaten meel, 16 vaten brood, Ad & Co; 12 kistjes kruid, gebr. van Delden; 25 stuks ankers, R Cramer & Co; 2 consoles met marmeren bladen, Sloot; 15 kis man. sigaren, Johan; 2 chin. stoelen, 10 collies zijde, schilderij hoeden en beddegoed, Hulshoff; 4 knapen, 2 stelletjes, 2 tafe 1 ronde tafel met marmer blad, Mr. Coster; 100 kelders genev 18 vaten bier, 30 kisten man. sigaren, 48 kisten tin blikken, kisten naaigaren, 30 picols zw. peper, een wagen, 43 collies glaswe verfwaren, kleeren en koopmanschappen, Order.

UITVOER.

Naar Grissee per de Nederl. Ind. bark *Asultanie*, gezagv. S Mohamat bin Aloewie Segaf.

Ballast.

Naar Grissee per de Nederl. Ind. bark *Amana Tulbarie*, geza Sech Hamoot Bintok.

Ballast.

Naar Grissee per het Fransche schip *Guillaume Tell*, gezagv. L. Langlois.

Ballast.

Naar Nederland via Pasoeroean per het Ned. schip *Drie Vriend* gezagv. C. van der Zee.

$1800^{50}/_{100}$ picols suiker en 85 picols rotting, N. H. M.

Naar Nederland per het Nederl. schip *Aldebaran*, gezagv. B. Meijboom.

$3000^{45}/_{100}$ picols suiker, 40 picols rotting, $7876^{11}/_{100}$ picols suik N. H. M.

Naar Nederland per het Nederl. schip *Maria Elisabeth Margaret* gezagv. F. C. Bauditz.

120 leggers arak, Adam & Co; 30 leggers arak, 238 stuks koebuffelhuiden, Kruer von Oven & Co; $6577^{18}/_{100}$ picols suiker, Cores de Vries; 1650 stuks koehuiden, Mathieu & Co; $1329^{28}/$ picols suiker, B. J. van Eck & Co.

Marktprijzen.

SUIKER N°. 16 per picol. *f* 17 Nominaal.
KOFFIJ per picol
RIJST (OARGA) per koijang *f* 140 à *f* 150.—
Id. (WITTE) „ „ *f* 160 à *f* 180.—
KOEHUIDEN per 100 st.
ARAK per legger *f* 100.—
OLIE (KLAPPER).
OLIE (KATJANG).
KADJANG MATTEN.
ROTTING *f* 9 à *f* 10.—
WISSELKOERS 107 à 108 °/₀

PROTESTANTSCHE EEREDIENST.

KERSFEEST.
Vrijdag den 25sten December 1857.
des voormiddags half negen ure.
S. E. HARTHOORN.
ZENDELING LEERAAR TE MALANG.

Zaturdag den 26sten December.
Ds. H. H. SCHIFF.
Maleisch.
Zondag den 27sten December 1857.
GEENE DIENST.

ROOMSCH-KATHOLIEKE EEREDIENST

Vrijdag den 25sten December KERSFEEST;
des morgens ten 7, 8 en half 9 ure.
des avonds ten half 7 ure. LOF.

Zaturdag, 26 December, TWEEDE KERSDAG;
des morgens ten half 9 ure.
Zondag den 27sten December des morgens ten half 9 ur

GEDRUKT BIJ E. FUHRI & CO TE SOERABAYA.